

ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ "ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА"

В статті розглянуто методичні рекомендації щодо організації та проведення педагогічної практики студентам зі спеціальності "Професійна освіта". Визначені завдання будуть сприяти більш якій підготовці студентів до роботи викладача виробничого навчання у професійно-технічних навчальних закладах.

Ключові слова: викладач виробничого навчання, кваліфікаційний рівень, професійно-технічні навчальні заклади, професійна компетентність.

Постановка проблеми дослідження: головним завданням освіти є підготовка молоді до сучасного життя, тобто формування в неї необхідної професійної компетентності, а одним із складових її формування є педагогічна практика. Згідно з означенням Міжнародного департаменту стандартів для навчання, досягнення та освіти, поняття компетентності визначається як спроможність кваліфіковано проводити діяльність, виконувати завдання або роботу. Поняття компетентність містить набір знань, навичок і ставлень, що дають змогу особистості ефективно діяти або виконувати певні функції, спрямовані на досягнення певних стандартів у професійній галузі або певній діяльності [2, с. 8].

Педагогічна практика є необхідним компонентом навчально-виховного процесу впродовж якого проходить поєднання теоретичних знань з практичною діяльністю в якості педагогів. Це є початковою ланкою практичної підготовки до роботи викладача виробничого навчання й дозволяє закріпити і поглибити теоретичні знання та набути вміння і навички, що необхідні для майбутньої педагогічної професії.

Практична підготовка студентів передбачена Законом України "Про вищу освіту" та "Положенням про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України", затвердженому наказом Міністерства освіти України від 8 квітня 1993 р., № 93. Зокрема відмічається, що практична підготовка студентів вищих навчальних закладів є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми для здобуття кваліфікаційного рівня і має на меті набуття студентом професійних навичок та вмінь [1].

Основними завданнями педагогічної практики є:

- виховання професійно значущих якостей особистості педагога, потреби в педагогічній самоосвіті;
- виховання стійкого інтересу та любові до професії;
- закріплення, поглиблення та збагачення психолого-педагогічних і спеціальних знань в процесі їх використання при вирішенні педагогічних завдань;
- формування і розвиток професійних умінь та навичок;
- вироблення творчого, дослідницького підходу до педагогічної діяльності;
- ознайомлення з сучасним станом навчально-виховного процесу в освітніх закладах, передовим педагогічним досвідом;
- надання допомоги освітнім закладам у вирішенні завдань навчання та виховання дітей.

Під час проходження педагогічної практики студенти мають змогу отримати досвід професійної діяльності викладача виробничого навчання в реальних умовах роботи професійно технічних навчальних закладів. В цей період закладаються і формуються практичні навички та уміння, професійні якості особистості педагога, ставлення до педагогічної професії, що будуть мати в подальшому розвиток на наступних етапах педагогічної практики. Тому діяльність студента повинна базуватися на професійних знаннях і мати відповідне теоретичне підґрунтя.

Керівнику педагогічної практики при розподілі студентів по базам практик потрібно враховувати наступні чинники: чи створені умови для розвитку здібностей і можливість самореалізації студента для формування його власного стилю роботи, чи підтримує адміністрація навчального закладу творчий і дослідницький підхід до професійної діяльності направленими студентами, взаємовідносини та мікроклімат педагогічного колективу в який попадає студент.

Організація педагогічної практики включає наступні етапи: у перший день практики проводиться настановна конференція. На цій конференції керівник та методисти докладно роз'яснюють завдання студентам. Пояснюються вимоги до оформлення документації. Супроводжують студентів по базам практики.

Заключна консультація з методистами відбувається через два тижні після повернення студентів до аудиторних занять. Широко застосовують щоденники практики, обмін досвідом та пропозиції студентів, ~~вступлено ДИТ, в 2014~~ документація (характеристика, щоденник, розробки тощо) подається на перевірку методисту практики.

Звітна документація із практики захищається студентом на комісії, призначеній завідувачем кафедри навчального закладу, унаслідок чого за усний звіт та перевірену документацію ставиться певна диференційована оцінка.

Впродовж педагогічної практики студенти мають можливість ознайомитися з:

– особливостями функціонування професійно технічних навчальних закладів та специфікою роботи в них викладача виробничого навчання;

– специфікою психолого-педагогічної роботи з різними типами учнів;

– роллю, місцем, формами взаємодії викладачів виробничого навчання, класних керівників з учнями групи "ризик";

– ознайомитись з документацією, що регламентує відповідні напрямки діяльності та формами роботи педагога.

Під час навчальної педагогічної практики студентам потрібно оволодіти такими вміннями, як визначення конкретних навчально-виховних задач, враховуючи вікові та індивідуальні особливості учнів; вивчення особистості учня з метою діагностики і проектування його подальшого розвитку та виховання; використання різноманітних форм і методів організації навчально-пізнавальної, виробничої, творчої діяльності учнів; співпраця з викладачами виробничого навчання, класними керівниками батьками, спостереження та аналіз навчально-виховної роботи, її корекція.

Студенти повинні виконати таку систему завдань [3]:

1. Виховна діяльність у ролі помічників класних керівників:

– занотувати у щоденник педпрактики план виховної роботи класного керівника: (основні розділи та зміст роботи на відповідну чверть);

– здійснити кількісний аналіз усіх форм роботи, включених до плану роботи класного керівника (скільки серед запланованих заходів словесного характеру, практичних, розважальних, пізнавально-творчих); оцінити їхнє співвідношення з точки зору педагогічної доцільності;

– скласти план своєї роботи на період практики і узгодити його з методистом;

– відвідати на першому тижні виховну годину у закріплену за студентом групі та проаналізувати роботу класного керівника з учнями, зробити аналіз у щоденнику за схемою;

– самостійно провести на другому тижні педагогічної практики один виховний захід, визначити його тему, виховні завдання, зміст і хід проведення, передбачити при цьому виховний ефект;

– взяти участь у поточній виховній роботі класного керівника щодо формування учнівського колективу (проведення батьківських зборів, робота з учнівським самоврядуванням та ін.);

– відвідати і проаналізувати загальношкільний виховний захід, фіксувати результати спостереження у щоденнику;

– відвідати батьківські збори (чи інший вид роботи з батьками), проаналізувати їх у щоденнику педагогічної практики;

– ознайомитися з роботою професійно технічного навчального закладу з розвитку технічної творчості або інших напрямків;

– ознайомитися з навчальними програмами та роботою гуртків, секцій, об'єднань.

2. Вивчення особистості школяра:

– вивчити психологічні особливості учня, використовуючи тестові методики, спостереження, бесіди та інше зафіксувати у щоденнику результати вивчення;

– вивчити особливості фізичного розвитку учня на основі аналізу медичних карток;

– шляхом ознайомлення із класним журналом і відвідування уроків та годин класного керівника вивчити стан успішності, дисципліни, громадської діяльності учня у закріпленій для проходження педпрактики групі;

– ознайомитися з режимом дня учнів, розкладом занять;

– вивчити класний журнал і виписати у щоденник дані про учня, характеристика якого буде складатися.

3. Робота студента у ролі помічника викладача виробничого навчання:

– встановити контакт з викладачем виробничого навчання (транспорт та харчові технології);

– ознайомитися з навчально-матеріальною базою виробничого навчання (обладнанням майстерні, наочними посібниками, дидактичними матеріалами та ін.);

– ознайомитися з календарно-тематичним плануванням, з'ясувати особливості його складання та законспектувати до щоденника календарно-тематичний план на поточний семестр;

– відвідати уроки виробничого навчання (транспорт та харчові технології), проводити спостереження та аналіз за схемою у щоденник;

– за згодою викладача виробничого навчання (транспорт та харчові технології) підготувати, провести та обговорити заняття;

– брати участь у проведенні позаурочних заходів з фаху (заняття гуртка, туру шкільної олімпіади, тематичного вечора та ін.);

– відвідати заняття гуртка з предмету, визначити його задачі, структуру, методи проведення;

– брати участь у роботі з оформлення й обладнання навчального кабінету.

Практика студентів передбачає безперервність і послідовність її проведення під час набуття потрібного обсягу практичних знань та вмінь відповідно до різних кваліфікаційних рівнів. Навчально-виробнича практика (III курс) полягає в ознайомленні з конкретною майбутньою спеціальністю як помічника, дублера фахівця. Студент виконує певні обов'язки, поточну роботу, спостерігає за діяльністю спеціаліста на робочому місці під його контролем. Практика студентів проводиться на базах практики, які відповідають вимогам навчальних програм. Після закінчення практики студенти складають звіт у порядку, встановленому відповідною кафедрою. З базами практики вищі навчальні заклади завчасно укладають угоди щодо її проведення згідно з визначеною формою.

Висновки

Таким чином, мета будь-якої практики, крім формування професійних практичних та організаторських умінь та навичок, – також проходження всього процесу набуття кваліфікації від рядового студента до педагога.

Використані джерела

1. Закон України "Про вищу освіту" [Електронний ресурс] / Верховна Рада України // Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2984-14>.
2. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий довід та українські перспективи: бібліотека з освітньої політики / [Н. М. Бібік, Л. С. Ващенко, О. І. Локшина] ; під заг. ред. О.В. Овчарук. – К. : "К.І.С.", 2004. – 112 с.
3. Педагогічна практика: Методичний посібник для студентів IV і V курсів спеціальностей 7.010103 "Трудове навчання", "Професійне навчання" / С.В. Завацький, В.М. Дрозденко, Л.В. Дрозденко, В.С. Люлька, Г.А. Хоменко / За ред. Завацького С.В. – Чернігів: Чернігівський державний педагогічний університет імені Т.Г.Шевченка. – 2001. – 60 с.

Poletay O.

TEACHING PRACTICE AS A COMPONENT OF THE PROFESSIONAL COMPETENCE AMONG THE FUTURE SPECIALISTS IN "PROFESSIONAL EDUCATION"

In the article we examined the methodical recommendations towards the conducting and organization of teaching practice among the "Professional Education" students. The defined objectives will facilitate the better students' readiness to teach Industrial Arts in the vocational schools.

Key words: *Industrial Arts teacher, qualification level, vocational schools, professional competence.*

Стаття надійшла до редакції 05.03.14